

ชื่อเรื่อง การพัฒนาการดำเนินงาน ของสหกรณ์การเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ประเทศไทย

ผู้วิจัย นายสุพจน์ วัฒนวิเชียร ปริญญา ปร.ค. (ยุทธศาสตร์การพัฒนามุมภาค)

กรรมการที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.รังสรรค์ สิงห์เลิศ ประธานกรรมการ
รศ.ดร.สุวกิจ ศรีปัดดา กรรมการ
ผศ.ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ กรรมการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2552

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3) เพื่อประเมินผลรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีการการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร ประชากร คือ สหกรณ์การเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 320 สหกรณ์โดยคำนวณตามสัดส่วนแต่ละจังหวัด โดยสร้างแบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) แบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Method) และ สหสัมพันธ์แคน โนนิกอล (Canonical Correlation Analysis) ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการพัฒนาสหกรณ์ นำรูปแบบการพัฒนาสหกรณ์ไปขอความคิดเห็นจากผู้มีประสบการณ์ตรง (The Critical Incident Technique) ทางด้านสหกรณ์ แล้วจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ 1 วัน โดยเน้นกับกลุ่มที่มีส่วนร่วม(Focus Groups) กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ประธานกรรมการสหกรณ์ 15 คน ฝ่ายจัดการสหกรณ์ 15 คน และจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมสหกรณ์ 15 คน รวมทั้งหมด 45 คน แล้วนำข้อเสนอแนะของแต่ละกลุ่มสรุปเป็นผลการอภิปรายทั้งหมด โดยผู้วิจัยได้รวบรวมข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ ทำการปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาสหกรณ์ให้สมบูรณ์

ระยะที่ 3 การประเมินผลรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร ผู้วิจัยนำรูปแบบการพัฒนาสหกรณ์ไปทดลองกับสหกรณ์การเกษตร 9 สหกรณ์ โดย นำผลจากการเก็บข้อมูลในบททดลอง งบดุล เปรียบเทียบก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง หลังจากการทดลองได้จัดทำงบดุล งบกำไรขาดทุน ของสหกรณ์อีกครั้งหนึ่งเป็นการเปรียบเทียบ โดยเปรียบเทียบข้อมูลจากทรัพย์สิน

ทุน เงินรับฝากจากสมาชิก ปริมาณธุรกิจ และรายรับของสหกรณ์ ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปรตามแบบวัดซ้ำ (Repeated Measure Multivariate Analysis of Variance : MANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 7 ปัจจัย คือ การวางแผน เงินช่วยเหลือจากรัฐบาล การฝึกอบรม ศักยภาพผู้จัดการสหกรณ์ เงินรับฝาก ศักยภาพกรรมการสหกรณ์ และเงินช่วยเหลือพนักงานสหกรณ์ ผู้วิจัยได้คัดเลือกปัจจัยที่สามารถควบคุมได้เหลือ 3 ปัจจัย ได้แก่ การวางแผน การฝึกอบรม และเงินรับฝากจากสมาชิกสหกรณ์

2. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาสหกรณ์การเกษตร ได้จัดทำกิจกรรมในการพัฒนาสหกรณ์การเกษตร 16 กิจกรรม แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

2.1 ด้านการการวางแผน 1 กิจกรรม ดำเนินการฝึกอบรมการวางแผนและจัดทำแผนปฏิบัติงาน

2.2 ด้านการฝึกอบรม มี 7 กิจกรรม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 อบรมสมาชิกสหกรณ์ จัดให้มีการฝึกอบรมให้สมาชิกสหกรณ์ได้รู้จักสิทธิหน้าที่ หลักการ อุดมการณ์ การดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์ และระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับสมาชิก 1 กิจกรรม

กลุ่มที่ 2 อบรมพนักงานสหกรณ์จัดอบรม 2 กิจกรรม ดังนี้

จัดอบรมการให้บริการที่ดี

จัดอบรมการบริหารจัดการ

กลุ่มที่ 3 อบรมกรรมการสหกรณ์ จัดอบรม 4 กิจกรรม ดังนี้

จัดอบรมคุณธรรมและจริยธรรม

จัดอบรมการบริหารการดำเนินงานสหกรณ์

จัดอบรม พ.ร.บ.ข้อบังคับและระเบียบสหกรณ์

จัดอบรม Walk Rally กับพนักงานสหกรณ์

2.3 ด้านการรับฝากเงินจากสมาชิก ให้สหกรณ์ดำเนินการ 8 กิจกรรม ได้แก่ ประชาสัมพันธ์ สร้างความน่าเชื่อถือ ให้บริการที่ดี จัดให้ฝากเงินจากเงินปันผลเฉลี่ยคืน จ่ายเงินกู้เข้าบัญชีเงินฝาก ฝากเงินจากผลิตภัณฑ์ จัดสัปดาห์การออม และสร้างแรงจูงใจ

3. ผลการประเมินผลรูปแบบการพัฒนาสหกรณ์การเกษตร พบว่า ผลการทดลองหลังจากการดำเนินการตามกิจกรรมการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรแล้ว ผลการทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงว่าการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรที่ทดลองดีขึ้น เมื่อเปรียบเทียบด้านทรัพย์สิน ทุน เงินรับฝากจากสมาชิก ปริมาณธุรกิจและรายรับของสหกรณ์

TITLE   The Performance Development of Agricultural Cooperatives
in the Northeastern Region of Thailand

AUTHOR   Supode Wattanavichien **DEGREE** : Ph.D.(Regional Development Strategies)

ADVISORS   Dr. Rungson Singhalert   Chairman
                  Assoc. Prof. Dr. Suwakit Sripathar   Committee
                  Asst. Prof. Dr. Kriangsak Praiswan   Committee

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY 2009

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the factors that had some impacts on the performances of the agricultural cooperatives in the northeastern region of Thailand, 2) to create a fit model on development the performances of the agricultural cooperatives in that region, 3) to evaluate the fit model on development the performances of agricultural cooperatives in the said region.

The research had been implemented into three stages: stage 1 to study the factors that had some impacts on the performance of the agricultural cooperatives, the target groups to be studied were 320 agricultural cooperatives in the northeastern region being calculated at the same proportional size of every and each province, data collected by the questionnaires and interviews and analyzed by computerized process program with hypotheses-tested statistics by and with discriminate analysis of Stepwise method and Canonical Correlation analysis; stage 2 to create a fit model of development the agricultural cooperatives to be implemented by getting some opinions of the direct experienced persons by using the incident technique on agricultural cooperatives with one-day operating emphasized with the focus groups that were consisted of 15 agricultural cooperatives' committees, 15 agricultural cooperatives' managers and some 15 agricultural cooperatives' promotion officials that made the total of 45, with taking the suggestion of every group to be concluded as a whole, the researcher collected the suggestions and some from the one-day operating to adjust to be a fit model on development of agricultural cooperatives;

stage 3 to evaluate the experimentation of the fit model on development of agricultural cooperatives. The researcher had the fit model of development agricultural cooperatives to be tried out with 9 agricultural cooperatives by collecting data on experimental budget and balance sheets to compare with that before and after the experimentation, the balance sheets on gain and loss of the agricultural cooperatives that being compared with the data of assets, capitals, deposited of the members, business quantities and the incomes of the cooperatives to be analyzed of variance by using repeated measures multivariate analysis technique.

The researcher had found that:

1. The factors that had the most impacts on the performances of agricultural cooperatives are 7 factors ; planning, government's subsidies, training, capability of the cooperatives' managers, deposited of the members, capability of the cooperatives' committee and some money to support the cooperative officials. The researcher had picked only 3 controlled factors ; planning, training, and deposited of the members .

2. Results from creating the fit model of development the agricultural cooperatives were 16 activities, divided into 3 dimensions planning ;

2.1 One activity of planning: have a planning training course and make a strategic plan

2.2 Seven activities of training:

Group 1: Provide a training course to the members of the cooperatives focusing on right, duty, principles, ideology and business management, and regulations.

Group 2: Two training courses for the officers of the cooperatives:

-a good service training course

-a good administration training course

Groups 3: Four training activities for members of the cooperatives:

-a moral and virtue training course

-a good cooperative administration training course

-a training course of cooperative laws and regulations

-a walk rally training course for both the committee and officers

2.3 Eight deposit activities of the customers: promotion, security, good service, dividend-transferred deposit, loan transfer to cooperatives account, product deposit, saving week campaign and motivation.

3) The result of evaluating the fit model of development agricultural cooperatives was that after the experimentation was different of the significance at .05, showing the performance of the agricultural cooperatives getting better comparing with assets, capitals, deposited of the members , business quantities and incomes of the agricultural cooperatives.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY